

BORNHOLMS
REGIONSKOMMUNE

Regnskab 2016

Årsberetning

Økonomi & Personale

INDHOLD

Borgmesterens forord

Påtegninger

Ledespåtegning

Revisionspåtegning

Kommunens årsberetning

Hoved- og nøgletal

Anvendt regnskabspraksis

Driftsregnskab:

- Regnskabsopgørelse (udgiftsbaseret)

Balance

Noter til driftsregnskab og balance:

- Note 1, Skatter, tilskud og udligning
- Note 2, Personaleoversigt
- Note 3, Overførte bevillinger
- Note 4, Anlægsoversigten
- Note 5, Langfristede tilgodehavender af aktiver og ejerandele
- Note 6, Finansieringsoversigten
- Note 7, Udvikling i egenkapitalen
- Note 8, Langfristet gæld
- Note 9, Forsyningsvirksomheder
- Note 10, Kautions- og garantiforpligtelser samt eventualrettigheder
- Note 11, Omlægninger og rentesikring m.v.
- Note 12, Nærtstående parter
- Note 13, hensatte forpligtelser og kommunens selvforsikringsordninger

Bemærkninger til regnskabet

- Omkostningskalkulationer vedr. personlig og praktisk bistand
- Opgaver udført for andre myndigheder

Forord

Regnskab 2016 for Bornholms Regionskommune

Det går godt på Bornholm. Det betyder også et godt regnskab 2016 for Bornholms Regionskommune.

Væksten på Bornholm var den højeste i landet i perioden fra 2008 til 2015, ledigheden er meget lav og der er flere jobs. Det betyder, at der er færre på offentlig forsørgelse. Det er godt for den enkelte, men det er også godt for kommunens økonomi. En stor del af overskuddet på driften i 2016 skyldes færre udgifter til forsørgelse.

På **det skattefinansierede område** udviser regnskabsresultatet et overskud på **94,5 mio. kr.**

Overskuddet kan til dels forklares med, at der er anlægsopgaver, som er blevet udskudt dels, at der er sparet op til investeringer. Men forklaringen er også, at det går godt på Bornholm.

Der har desuden været et mindre forbrug på sundhedsområdet, dette kan primært henføres til den kommunale medfinansiering af sundhedsområdet.

Der er afholdt **anlægsudgifter for 39,6 mio. kr.** på det skattefinansierede område. Der er flere store anlægsprojekter, som er besluttet igangsat, men hvor enten færdiggørelsen eller igangsættelsen er udskudt.

På **forsyningsområdet** er der et overskud på 8,4 mio. kr., og der er afholdt anlægsudgifter på 3,0 mio. kr.

Det samlede regnskabsresultatet for 2016 udviser et overskud på 102,9 mio. kr.

Det er en stor glæde igen at fremlægge et godt regnskab for Bornholms Regionskommune. Det giver et godt udgangspunkt for de mange gode ideer kommunalbestyrelsen har for Bornholms udvikling og giver et godt grundlag for den nye kommunalbestyrelse, der træder til 1. januar 2018.

Borgmester Winni Grosbøll

Ledelsespåtegning

Kommunalbestyrelsen har den 27. april 2017 godkendt at årsregnskab for 2016 for Bornholms Regionskommune overgives til revisionen.

Årsregnskabet bygger på de obligatoriske oversigter og redegørelser, der skal aflægges i overensstemmelse med Lov om Kommunernes Styrelse og reglerne i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og Regnskabssystem for Kommuner.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

Bornholms Regionskommune, den 27. april 2017

Borgmester
Winni Grosbøll

Kommunaldirektør
Peter Loft

Revisionspåtegning

Konklusion

Vi har revideret årsregnskabet for Bornholms Regionskommune for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2016, jf. siderne 4 – 24 i Regionskommunens Årsberetning 2016, og siderne 2 – 29 i ”Regnskab 2016 Regnskabsbemærkninger” og siderne 3 -6 og - 210 i ”Regnskab 2016 Specifikationer til årsberetningen”, der omfatter regnskabsopgørelse, balance, obligatoriske oversigter, anvendt regnskabspraksis og noter med følgende hovedtal:

- Resultat af ordinær driftsvirksomhed på 134,1 mio. kr.
- Resultat af det skattefinansierede område på 94,5 mio. kr.
- Resultat af det takstfinansierede område på 8,4 mio. kr.
- Aktiver i alt på 3.583,4 mio. kr.
- Egenkapital i alt på -2.227,3 mio. kr.

Årsregnskabet udarbejdes efter kravene i bekendtgørelse om kommuners budget og regnskabsvæsen, revision mv.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med bekendtgørelse om kommuners budget og regnskabsvæsen, revision mv.

Grundlag for konklusion

Vi har udført vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt god offentlig revisionsskik, idet revisionen udføres på grundlag af bestemmelserne i lov om kommunernes styrelse. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit ”Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet”. Vi er uafhængige af regionskommunen i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA’s Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i henhold til disse regler og krav. Det er vores opfattelse, at

det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Fremhævelse af forhold vedrørende revisionen

Regionskommunen har i overensstemmelse med kravene i bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision m.v. medtaget det af kommunalbestyrelsen godkendte resultatbudget for 2016 som sammenligningstal i årsregnskabet for 2016. Disse sammenligningstal har ikke været underlagt revision.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der i alle væsentlige henseender er rigtigt, dvs. udarbejdet i overensstemmelse med bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af årsregnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere regionskommunens evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere regionskommunen, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af årsregnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt god offentlig revisionsskik, jf. bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv., altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som regnskabsbrugerne træffer på grundlag af årsregnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med internationale standarder om revision og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, samt god offentlig revisionsskik, jf. bekendtgørelse om kommuners budget- og regnskabsvæsen, revision mv., foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risikoen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilside-sættelse af intern kontrol.
- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af regionskommunens interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.

- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af årsregnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om regionskommunens evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i årsregnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at regionskommunen ikke længere kan fortsætte driften.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Andre Oplysninger end årsregnskabet og revisors erklæring herom

Ledelsen er ansvarlig for Andre Oplysninger. Andre Oplysninger omfatter forord på side 3 i Årsberetning 2016, specifikationer til regnskab siderne 7-209, og udstykningsregnskaber og omkostningskalkulationer på siderne 211 – 216 i specifikationer til årsberetningen.

Vores konklusion om årsregnskabet dækker ikke Andre Oplysninger, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om disse.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det vores ansvar at læse Andre Oplysninger og i den forbindelse overveje, om Andre Oplysninger er væsentligt inkonsistente med årsregnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation. Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er væsentlig fejlinformation i Andre Oplysninger, skal vi rapportere om dette forhold.

Vi har ingenting at rapportere i den forbindelse.

ERKLÆRING I HENHOLD TIL ANDEN LOVGIVNING OG ØVRIG REGULERING

Udtalelse om juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision

Ledelsen er ansvarlig for, at de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis; og at der er taget skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.

I tilknytning til vores revision af årsregnskabet er det i overensstemmelse med god offentlig revisionsetik vores ansvar at udvælge relevante emner til såvel juridisk-kritisk revision som forvaltningsrevision. Ved juridisk-kritisk revision efterprøver vi med høj grad af sikkerhed for de udvalgte emner, om de dispositioner, der er omfattet af regnskabsaflæggelsen, er i overensstemmelse med meddelte bevillinger, love og andre forskrifter samt med indgåede aftaler og sædvanlig praksis. Ved forvaltningsrevision vurderer vi med høj grad af sikkerhed, om de undersøgte systemer, processer eller dispositioner understøtter skyldige økonomiske hensyn ved forvaltningen af de midler og driften af de aktiviteter, der er omfattet af årsregnskabet.

Hvis vi på grundlag af det udførte arbejde konkluderer, at der er anledning til væsentlige kritiske bemærkninger, skal vi rapportere herom.

Vi har ingen væsentlige kritiske bemærkninger at rapportere i den forbindelse.

Roskilde, den 7. juni 2017

BDO Statsautoriseret revisionsaktieselskab
CVR-nr. 20 22 26 70

Per Lund
Statsautoriseret revisor

Verni Jensen
Registreret revisor

Hoved- og nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal (mio. kr.)	Regnskab 2012	Regnskab 2013	Regnskab 2014	Regnskab 2015	Regnskab 2016
Regnskabsopgørelsen (udgiftsbaseret)*					
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	59,5	-18,3	116,9	133,1	134,1
Resultat af det skattefinansierede område	-63,9	-179,9	30,4	64,2	94,5
Resultat af forsyningsvirksomheder, drift	15,2	9,8	11,3	8,8	11,3
Resultat af forsyningsvirksomheder, anlæg	-9,2	0,0	-7,7	-4,3	-3,0
Resultat i alt	-57,9	-170,2	33,9	68,7	102,9
Balance, aktiver					
Anlægsaktiver	3.315,9	3.393,5	3.373,7	3.380,9	3.328,0
Omsætningsaktiver	-51,3	69,0	39,9	60,6	78,9
Likvide beholdninger (inkl. placering i investeringsforening)	97,3	-91,8	-14,0	78,9	176,6
Balance, passiver					
Egenkapital	-2.015,6	-1.926,0	-1.967,7	-2.230,6	-2.227,3
Hensatte forpligtelser	-644,4	-640,2	-634,4	-426,2	-490,0
Langfristet gæld (inkl. Fonde, legater m.v.)	-546,6	-561,2	-684,1	-680,4	-677,9
heraf ældreboliger	-283,4	-309,8	-400,0	-387,2	-374,3
Kortfristet gæld	-155,3	-243,3	-113,3	-183,3	-188,2
Gennemsnitlig likviditet (kassekreditreglen)	234,8	107,0	101,8	171,1	280,7
Likvide aktiver pr. indbygger (kr.)	2.385	-2.278	-351	1.981	4.440
Langfristet gæld pr. indbygger (kr.)	12.287	13.568	15.978	16.705	16.736
Skatteudskrivning					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (kr.)	132.829	141.688	143.465	145.561	146.489
Udskrivningsprocent kommuneskat	25,90	25,90	26,20	26,20	26,20
Grundskyldspromille	33,41	33,41	33,41	33,41	33,41
Indbyggertal (inklusive Christiansø)	40.807	40.305	39.919	39.847	39.773

*) Positive beløb = indtægter/overskud Negative beløb = udgifter/underskud

Af efterfølgende oversigt fremgår udvalgenes regnskabsresultat sammenholdt med korrigerede netto-bevillinger på både drifts- og anlægsområdet.

(mio. kr.)	Regnskab 2016	Korrigeret Bevilling 2016	Afvigelse	Regnskab 2015
Børne- og Skoleudvalget	-537,8	-561,9	24,1	-534,1
Social- og Sundhedsudvalget	-1.187,1	-1.203,1	16,0	-1.152,2
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget	-462,7	-490,7	28,0	-431,2
Fritids- og Kulturudvalget	-53,2	-63,5	10,3	-52,7
Teknik- og Miljøudvalget	-211,3	-287,1	75,8	-253,4
Økonomi- og Planudvalget	-164,4	-198,1	33,7	-153,1
I alt	-2.616,4	-2.804,3	187,9	-2.576,6
Skatter, tilskud og renter	2.719,3	2.721,2	-1,9	2.645,3
Ekstraordinære poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Forskel ("-" = underskud)	102,9	-83,1	186,0	68,7

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Bornholms Regionskommunes regnskab aflægges i henhold til gældende lovgivning og efter de retningslinjer, der er fastlagt af Økonomi- og Indenrigsministeriet (ØIM) i Budget- og Regnskabssystem for kommuner. Regnskabet aflægges som et totalregnskab, der omfatter alle drifts-, anlægs- og kapitalposter.

Tilrettelæggelsen af kommunens regnskabsføring er detaljeret beskrevet i bilag til kasse- og regnskabsregulativet, men skal her skitseres overordnet:

God bogføringsskik

Kommunens bogføring skal foretages i overensstemmelse med god bogføringsskik.

Den gode bogføringsskik kan beskrives som den praksis, der til enhver tid anses for god skik og brug blandt kyndige og ansvarsbevidste fagfolk inden for bogføringsområdet.

Det er en forudsætning for god bogføringsskik, at reglerne i Budget- og Regnskabssystem for kommuner samt øvrige relevante forskrifter er fulgt.

Regnskabsmaterialet omfatter de faktiske registreringer, herunder transaktionsspor, beskrivelser af bogføringen, herunder aftaler om elektronisk dataudveksling, beskrivelser af systemer til at opbevare og fremfinde opbevaret regnskabsmateriale, bilag og anden dokumentation, oplysninger i øvrigt, som er nødvendige for kontrolsporet, regnskaber samt revision.

Ændringer i anvendt regnskabspraksis i forhold til foregående år

Regnskabet er aflagt efter samme regnskabspraksis som sidste år.

Drifts- og anlægsregnskab

Indregning af indtægter og udgifter

Indtægter indregnes så vidt muligt i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet.

Drifts- og anlægsudgifter i regnskabsopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører, jf. transaktionsprincippet, forudsat at de er kendte for kommunen inden udløbet af supplementsperioden, der slutter 31. januar i det nye regnskabsår.

Præsentation i udgiftsregnskabet

Præsentation af kommunens årsregnskab tager udgangspunkt i det udgiftsbaserede regnskab.

Årsregnskabets primære funktion er at kunne sammenholde regnskabet med budgettet.

Årsregnskabet indeholder en afrapportering af kommunens resultat.

Specifikationsgraden i årsberetningen er på hovedkonto niveau i henhold til ØIM's autoriserede kontoplan. Der er udarbejdet separate specifikationer til regnskabet, hvor specifikationsgraden er på Center- og afdelingsniveau. Specifikationerne er optrykt særskilt.

Ekstraordinære poster

Her beskrives eventuelle driftsmæssige dispositioner, som er ekstraordinære for det pågældende regnskabsår.

Der sondres mellem indtægter og udgifter afledt af kommunens primære og ekstraordinære aktivitet. Sidstnævnte vedrører aktiviteter, der ikke forventes at være tilbagevendende, og som ikke

har sammenhæng til den ordinære aktivitet, f.eks. ekstraordinære tab afledt af naturkatastrofer, ekstraordinær afhændelse af aktiver, ekspropriationer eller lignende.

Bemærkninger til regnskabet

Styrelsesloven fastsætter, at årsregnskabet i fornødent omfang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Regnskabsbemærkningerne er udarbejdet i samarbejde med de enkelte centre og optrykt særskilt.

Balancen

Præsentation af balancen

Formålet med balancen er at vise kommunens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før, idet der ved passiver forstås summen af egenkapital og forpligtelser. Der er af ØIM fastsat formkrav til, hvordan balancen skal udarbejdes.

Materielle anlægsaktiver

Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid. Afskrivningsperioden for de enkelte grupper af aktiver fremgår af noterne.

En forudsætning for registrering af et aktiv er at det har en brugs-/levetid på mere end 1 år, og har en anskaffelsespris på minimum 100.000 kr. ekskl. moms (for funktion 2.31 busdrift og 5.30 ældreboliger, der ikke er omfattet af momsrefusionsordningen, gælder en anskaffelsespris på 100.000 inkl. moms).

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Finansielt leasede aktiver optages på samme måde som aktiver der er betalt kontant. Anskaffelsen modsvares af en tilsvarende leasinggæld.

Udgifter, der medfører en væsentlig forbedring af et aktivs kapacitet eller en væsentlig forlængelse af et aktivs levetid, aktiveres sammen med det pågældende aktiv og afskrives over den nye levetid.

Udgifter til vedligeholdelse udgiftsføres i det regnskabsår, hvori de afholdes.

For en mere detaljeret beskrivelse af retningslinjerne henvises til Regionskommunens hjemmeside www.brk.dk, hvor det er muligt at finde den fulde vejledning til registrering af fysiske aktiver.

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver afskrives lineært over maksimalt 10 år. Ved kontrakter, aftaler o.lign. anvendes så vidt muligt den gældende kontraktperiode.

Finansielle anlægsaktiver - Aktier og andelsbeviser

Andele af interessentskaber, som Bornholms Regionskommune har medejerskab til, indgår i balancen med den andel af virksomhedernes indre værdi, jf. senest foreliggende årsregnskab, som svarer til kommunens ejerandel.

For noterede aktier foretages indregningen til kursværdien pr. 31. december og for ikke noterede aktier og andre kapitalandele (andelsbeviser o. lign.) foretages indregningen som udgangspunkt efter indre værdis metode.

Finansielle anlægsaktiver - langfristede tilgodehavender

Tilgodehavender er optaget i balancen til nominal værdi under de respektive regnskabsposter hertil.

Der er foretaget nedskrivning til imødegåelse af forventede tab til nettorealisationsværdien. Registreringen af det forventede tab er sket ved at foretage en kontering der nedbringer saldoen af "de langfristede tilgodehavender" med det forventede tab. Modposten hertil er egenkapitalen.

Omsætningsaktiver - varebeholdninger

Udgifter til indkøb af råvarer, hjælpematerialer samt andre forbrugsvarer udgiftsføres på anskaffelsestidspunktet.

Varebeholdninger registreres i det omfang værdien overstiger 1 mio. kr. og/eller beholdninger på minimum 100.000 kr. med væsentlige forskydninger i lagerets størrelse fra år til år.

Varebeholdninger måles som udgangspunkt til kostpris efter FIFO-princippet. Hvis dette ikke er muligt fastsættes beholdnings værdi ud fra en gennemsnitsbetragtning.

På baggrund af foranstående regelsæt, indgår der ikke varebeholdninger i balancen pr. 31.12.16.

Omsætningsaktiver – fysiske aktiver til salg

Grunde og bygninger til salg, anskaffet før 1.1.1999, er optaget til værdien i henhold til den offentlige ejendomsvurdering pr. 1.1.2004, hvis ejendomsvurderingen var minimum 100.000 kr.

Grunde og bygninger til salg, anskaffet efter 1.1.1999 er optaget til kostprisen, hvis kostprisen var minimum 100.000 kr.

Der kan foretages op- og nedskrivning til den forventede/realiserede salgspris.

Omsætningsaktiver - tilgodehavender

Udgifter og indtægter afholdt inden regnskabsårets udgang, men som vedrører efterfølgende regnskabsår, er klassificeret som periodeafgrænsningspost under omsætningsaktiver - tilgodehavender.

Indtægter som vedrører indeværende regnskabsår, men som først betales i det efterfølgende regnskabsår er klassificeret som kortfristet tilgodehavende.

Omsætningsaktiver - Værdipapirer

Værdipapirer omfatter kommunens beholdning af pantebreve og ejerpantebreve.

Værdipapirerne indregnes som udgangspunkt til restgælden pr. 31.12.2016, men pantebreve og ejerpantebreve som vurderes at have en lavere værdi end den pålydende værdi/restgæld nedskrives til den forventede værdi.

Hensatte forpligtelser

Forpligtelser indregnes i balancen, når kommunen på balancedagen har en retslig eller faktisk forpligtelse, som resultat af en tidligere begivenhed, og det er sandsynligt, at afviklingen heraf vil medføre et træk på kommunens økonomiske ressourcer, og der kan foretages en pålidelig beløbsmæssig måling af forpligtelsen.

Pensionsforpligtelser, der ikke er forsikringsmæssigt afdækkede vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenstemandslignende vilkår, er optaget i balancen under forpligtelser.

Minimum hvert 5 år skal der foretages en aktuarmæssig beregning af pensionsforpligtelsen vedrørende tjenestemænd. ØIM har fastlagt en pensionsalder på 62 år og en opgørelsesrente på 2% som udgangspunkt for beregningerne.

Som følge af kravet om en aktuarberegning minimum hvert 5 år, blev der foretaget en beregning pr. 31.12.2016. Beregningen viste at forpligtelsen var 77,6 mio. kr. højere end den bogførte værdi pr. 31.12.2015, hvilket viser at det kun er muligt at opgøre den præcise forpligtelse

hvis det sker ved brug af en aktuar.

Den forrige aktuarberegning blev foretaget pr. 31.12.2011 på baggrund af de daværende lønninger/pensioner, de på dette tidspunkt gældende pensionsalderår og løntrin samt den gennemsnitlige levealder. I perioden 2012 til 2016 er størrelsen af forpligtelsen blevet påvirket af:

- tjenestemandslønningerne/tjenestemandspensionerne er steget.
- pensionsalderen er forøget for de tjenestegørende.
- en del tjenestegørende tjenestemænd har fået forhøjet deres løntrin.
- den gennemsnitlige levealder er forøget i perioden.

I de år hvor der ikke udarbejdes en aktuarmæssig beregning, danner følgende model grundlaget for beregningen af pensionsforpligtelsen:

Forpligtelse, primo regnskabsåret
- udbetalte pensioner, netto
+ værdiansætning af optjent pension, svarende til 20,3% af lønsummen
+/- ændring i forpligtelsen vedr. lærere i den lukkede gruppe

= forpligtelse, ultimo regnskabsåret

Hensatte forpligtelser vedrørende eksempelvis miljøforurening, indfrielse af garantier til enkeltpersoner i henhold til social-/boliglovgivning, retssager og erstatningskrav på balancen til den løbende ydelses kapitaliserede værdi opgjort pr. forpligtelse (hvis forpligtelsen er på minimum 100.000 kr.).

Fratrædelsesbeløb ved udløb af åremålsansættelser optages til nominel værdi i overensstemmelse med de indgåede aftaler.

Opmærksomheden henledes på at miljøforpligtelser primært indregnes ved at foretage nedskrivning af grundværdien.

Kommunen er selvforsikret med hensyn til arbejdsskader. Dette bevirker at kommunen er forpligtet til at udbetale erstatning til skadelidte i tilfælde af en arbejdsskade. Erstatningssager skal medtages i status som en hensat forpligtelse.

Langfristede gældsforpligtelser

Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden pr. 31.12.2016.

Den kapitaliserede restleasingforpligtelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles til nominel værdi.

Kortfristet gæld

Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten, kirken, andre kommuner og regioner optages med restværdien pr. 31.12.2016.

Feriepengeforpligtelsen indgår ikke i kommunens regnskabsaflæggelse.

Noter til driftsregnskab og balance

Der er udarbejdet noter til henholdsvis driftsregnskab og balance i det omfang, der er væsentlige forhold, som bør belyses, og/eller ØIM har stillet krav om noteoplysning/regnskabsbemærkning.

Noter	Regnskabsopgørelse (mio. kr.) (Udgiftsbaseret resultatopgørelse)	Opr. budget 2016	Korrigeret budget	Regnskab 2016	Regnskab 2015
	A. Det skattefinansierede område				
1	Indtægter				
	Skatter	1.685,0	1.684,9	1.684,8	1.665,6
	Tilskud og udligning	1.041,0	1.032,1	1.032,2	973,9
	Indtægter i alt	2.726,0	2.717,0	2.717,0	2.639,5
	Driftsudgifter (ekskl. forsyningsvirksomhed)				
	Byudvikling, miljø og transport	-116,9	-116,3	-96,6	-105,6
	Undervisning og kultur	-407,1	-409,5	-414,8	-410,9
	Sundhedsområdet	-235,9	-228,9	-213,7	-215,4
	Sociale opgaver og beskæftigelse	-1.605,7	-1.604,9	-1.566,3	-1.505,2
	Fællesudgifter og administration*	-296,4	-345,3	-293,8	-275,1
	Driftsudgifter i alt	-2.661,9	-2.704,9	-2.585,2	-2.512,2
	Driftsresultat før finansiering (ekskl. Forsyningsvirksomheder)	64,1	12,1	131,8	127,4
	Renter mv.	0,9	4,2	2,3	5,8
	RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTSVIRKSOMHED	65,1	16,3	134,1	133,1
	Anlægsudgifter (ekskl. forsyningsvirksomhed)				
	Byudvikling, miljø og transport	-40,1	-50,2	-17,0	-32,1
	Undervisning og Kultur	-19,0	-37,1	-10,1	-15,8
	Sundhedsområdet	0,0	0,0	0,0	-0,7
	Sociale opgaver og beskæftigelse	0,0	-25,5	-13,9	-16,9
	Fællesudgifter og administration	-3,5	-5,5	-3,3	-3,4
	Anlægsudgifter i alt	-62,6	-118,3	-44,3	-69,0
	Jordforsyning				
	Salg af jord	7,3	25,8	6,2	1,5
	Køb af jord inkl. byggemodning	-7,0	-10,5	-1,5	-1,5
	Jordforsyning i alt	0,3	15,3	4,7	0,0
	Ekstraordinære poster	0	0	0	0
	RESULTAT AF DET SKATTEFINANSIEREDE OMRÅDE	2,7	-86,7	94,5	64,2
9	B. Forsyningsvirksomhederne				
	Drift (indtægter - udgifter)	6,8	6,5	11,3	8,8
	Anlæg (indtægter - udgifter)	0,0	-3,0	-3,0	-4,3
	RESULTAT AF FORSYNINGSVIRKSOMHEDERNE	6,8	3,6	8,4	4,5
	C. RESULTAT I ALT (A + B)	9,5	-83,2	102,9	68,7

*) I 2016 er der foretaget overførsel af administrative omkostninger (andel af udgifter til central ledelse og administration) fra hovedkonto 6, "fællesudgifter og administration" til hovedkonto 5, "sociale opgaver og beskæftigelse" for serviceydelse, der er omfattet af reglerne om omkostningsbaserede takster for kommunale tilbud, I alt 25,5 mio. kr.

Balance

Noter	Balance (mio. kr.)	Ultimo 2015	Ultimo 2016
	AKTIVER		
4	Materielle anlægsaktiver		
	Grunde	152,7	151,0
	Bygninger	984,3	958,2
	Tekniske anlæg mv.	90,9	89,2
	Inventar	8,7	1,8
	Anlæg under udførelse	23,7	0,0
	I alt	1.260,3	1.200,1
	Immaterielle anlægsaktiver	0,0	0,0
	Finansielle anlægsaktiver		
5 / 7	Aktier og andelsbeviser m.v.	2.014,9	2.033,6
	Langfristede tilgodehavender	75,4	75,9
9	Udlæg vedr. forsyningsvirksomheder	30,2	18,4
	I alt	2.120,5	2.127,8
	ANLÆGSAKTIVER I ALT	3.380,9	3.328,0
	Omsætningsaktiver - Varebeholdninger	0,0	0,0
	Omsætningsaktiver - Fysiske anlæg til salg (jordforsyning)	19,6	29,3
	Omsætningsaktiver - Tilgodehavender	41,0	49,6
	Omsætningsaktiver - Værdipapirer	0,0	0,0
6	Likvide beholdninger	78,9	176,6
	AKTIVER I ALT	3.520,4	3.583,4
	PASSIVER		
7	EGENKAPITAL		
	Modpost for takstfinansierede aktiver	-70,0	-66,9
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	0,0	0,0
	Modpost for skattefinansierede aktiver	-1.199,9	-1.152,2
	Reserve for opskrivninger	-9,7	-9,7
	Modpost for donationer	-0,4	-0,6
	Balancekonto	-950,7	-997,9
	I alt	-2.230,6	-2.227,3
13	HENSATTE FORPLIGTELSE	-426,2	-490,0
8	LANGFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSE	-665,7	-662,9
	NETTOGÆLD VEDR. FONDS, LEGATER, DEPOSITA M.V.	-14,7	-14,9
	KORTFRISTEDE GÆLDSFORPLIGTELSE	-183,3	-188,2
		-3.520,4	-3.583,4
10	Kautions- og garantiforpligtelser udgør 2.003 mio. kr.		
10/11	Øvrige forpligtelser og eventualrettigheder samt swapaftaler m.v.: Se noter		
12	Nærtstående parter		

Note 1, skatter, tilskud og udligning

Skatter, tilskud og udligning (mio. kr.)	Budget 2016	Korr. Budget 2016	Regnskab 2016	Regnskab 2015
Personskatter, a conto for indkomståret	1.525,8	1.525,8	1.525,8	1519,0
Personskatter i alt	1.525,8	1.525,8	1.525,8	1519,0
Bruttoskat efter §48E samt skat af dødsboer	1,2	0,8	0,7	0,4
Selskabsskatter	13,2	13,2	13,2	9,6
Ejendomsskatter	144,8	145,2	145,2	136,5
Samlede skatter i alt	1.685,0	1.684,9	1.684,8	1665,6
Kommunal udligning	742,4	742,4	742,5	668,6
Statstilskud	59,1	56,3	56,3	78,3
Udligning selskabsskat	15,7	15,7	15,7	15,9
Generelle tilskud i alt	817,2	814,5	814,5	762,8
Udligning og tilskud vedr. udlændinge	-19,4	-19,4	-19,4	-19,6
Kommunale bidrag til Regionerne	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Tilskud vedr. flygtninge	0,0	5,3	5,3	3,2
Tilskud til særligt vanskeligt stillede kommuner	13,0	16,0	16,0	18,0
Tilskud til "Ø-kommuner"	46,6	46,6	46,6	45,9
Tilskud til udviklingsopgaver	17,1	17,2	17,2	17,1
Beskæftigelsestilskud	98,6	83,5	83,5	90,3
Tilskud til bedre kvalitet i dagtilbud	2,5	2,5	2,5	2,4
Tilskud til et generelt løft af ældreplejen	7,1	7,1	7,1	7,0
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	9,6	9,6	9,6	9,4
Tilskud til omstilling af folkeskolen	12,1	12,1	12,1	10,8
Tilskud til styrkelse af kommunal likviditet	38,4	38,4	38,4	27,0
Øvrige	-1,2	-0,7	-0,6	0,0
Øvrige tilskud/bidrag i alt	223,9	217,7	217,7	211,1
Skatter, tilskud og udligning i alt	2.726,0	2.717,0	2.717,0	2639,5

Note 2, personaleoversigt

Antal helårsansatte	2012	2013	2014	2015	2016
Byudvikling, bolig og miljøforanstaltninger (konto 0)	106,47	194,83	148,54	84,15	75,53
Forsyningsvirksomheder m.v. (konto 1)	38,00	39,00	39,51	40,30	39,51
Transport og infrastruktur (konto 2)	256,64	206,78	191,73	194,31	186,32
Undervisning og kultur (konto 3)	759,90	643,17	607,29	557,53	549,74
Sundhedsområdet (konto 4)	65,34	65,12	65,38	62,50	62,20
Sociale opgaver og beskæftigelse (konto 5)	2.050,40	2.011,56	1.940,50	1.817,37	1.812,73
Administration, planlægning og fællesudgifter (konto 6)	459,74	455,01	445,50	429,45	426,02
I alt	3.736,49	3.615,47	3.438,45	3.185,61	3.152,05
Heraf elever	233,10	232,22	222,55	190,54	157,48
Samlede lønudgifter (mio. kr.) *	1.380	1.360	1.324	1.267	1.286

*) De samlede lønudgifter for 2012 er justeret i forhold til det anførte i det oprindelige regnskab.

Væsentlige ændringer i løbet af 2013:

Den væsentligste forklaring på forskydningerne i 2013 er etableringen af BRK Ejendomsservice (konto 0) som har overtaget personalet fra RKR-Service (konto 2) samt det tekniske servicepersonale og afdelingernes egne rengøringsmedarbejdere på konto 3,5 og 6.

Væsentlige ændringer i løbet af 2014:

Rengøring og beredskab (konto 0) er udliciteret pr. 1. september 2014.

Faldet i antallet af ansatte indenfor "sociale opgaver og beskæftigelse (konto 5)" skyldes hovedsagelig besparelser indenfor områderne "ældrepleje og dagcenter", "voksenhandicap" og "beskæftigelsesindsats" samt færre ansatte indenfor dagpasning som følge af faldende børnetal.

I foråret 2014 blev der iværksat en stor organisationsændring i kommunen. Effekten af ændringen er ikke slået fuldt ud igennem i 2014, bl.a. på grund af udbetaling af løn i opsigelsesperioden til de afskedige medarbejdere.

Væsentlige ændringer i løbet af 2015:

Udlicitering af rengøring (konto 0) pr. 1. september 2014 slår fuldt igennem.

Ændring af skolestruktur pr. 1. august 2015 hvor der blev dannet endnu en privatskole samt skolereformen fra 2014 slår igennem på skolefritidsordningerne (konto 3).

Faldet i antallet af ansatte indenfor "sociale opgaver og beskæftigelse (konto 5)" skyldes hovedsagelig besparelser indenfor områderne "ældrepleje og dagcenter" og "beskæftigelsesindsats" samt færre ansatte indenfor dagpasning som følge af faldende børnetal.

Eleverne: Færre serviceassistentelever som følge af udlicitering af rengøring, færre elever inden for det pædagogiske område og færre elever i administrationen.

Væsentlige ændringer i løbet af 2016:

Faldet i antal elever skyldes færre Social- og Sundhedshjælpelever.

Note 3, Overførte bevillinger

Uforbrugte bevillinger og rådighedsbeløb, der er overført mellem årene (mio. kr.)	Fra 2012 til 2013	Fra 2013 til 2014	Fra 2014 til 2015	Fra 2015 til 2016	Fra 2016 til 2017
Drift:					
Børne- og Skoleudvalget	20,9	10,1	24,8	26,6	24,3
Social- og Sundhedsudvalget	27,1	7,1	9,7	8,3	8,3
Erhvervs- og Beskæftigelsesudvalget	6,0	4,6	13,3	17,0	14,8
Teknik- og Miljøudvalget	-3,7	0,2	3,1	6,7	13,3
Økonomi- og Planudvalget	41,4	36,9	23,0	28,2	35,9
Fritids- og Kulturudvalget	3,7	3,0	3,0	3,4	3,7
I alt overførte driftsbevillinger til næste år	95,4	61,8	76,9	90,3	100,3
Anlæg:					
I alt overførte anlægsbevillinger til næste år	61,3	49,4	25,5	23,8	62,9
I alt overførte bevillinger	156,7	111,2	102,4	114,1	163,2
- Bevilgede låneoptagelser, netto *	-41,2	-58,7	-55,3	-4,4	1,3
I alt, netto-genbevilget næste år	115,5	52,5	47,1	109,7	164,5

*) Specifikation af "bevilgede låneoptagelser, netto" (1.000 kr.):

Låneoptagelser	-28.977
Afdrag på lån	30.185
Indskud Tejn Butikscenter	45
	<u>1.253</u>

Note 4, anlægsoversigt

Anlægsoversigt (mio. kr.)	Grunde	Bygninger	Tekniske anlæg m.v.	Inventar m.v.	Materielle anlægsaktiver under udførelse	Immaterielle anlægsaktiver	I alt
Kostpris 01.01.2016	152,5	1.363,8	212,8	64,8	23,7	2,1	1.819,6
Tilgang	0	29,0	10,6	0	7,7	0	47,3
Afgang	0	0	-1,1	0	-31,4	0	-32,5
Overført	-1,7	-16,9	0	0	0	0	-18,5
Kostpris 31.12.2016	150,8	1.375,9	222,2	64,8	0,0	2,1	1.815,8
Opskrivninger 01.01.2016	0,2	0	0	0	0	0	0,2
Årets opskrivninger	0,2	0	0	0	0	0	0,2
Opskrivning afhændede aktiver	-0,2	0	0	0	0	0	-0,2
Opskrivninger 31.12.2016	0,2	0	0	0	0	0	0,2
Ned- og afskrivninger 01.01.2016	0	-379,5	-121,8	-56,1	0	-2,1	-559,5
Årets afskrivninger	0	-38,2	-12,3	-7,0	0	0	-57,5
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger afhændede aktiver	0	0	1,1	0	0	0	1,1
Ned- og afskrivninger 31.12.2016	0	-417,6	-133,1	-63,0	0	-2,1	-615,9
Regnskabsmæssig værdi 31.12.2016	151,0	958,2	89,2	1,8	0,0	0	1.200,2
Samlet ejendomsværdi 2016		1.534,5					
Reserve ved evt. opskrivning til ejendomsværdi *		453,3					
Finansielt leasede aktiver udgør			17,4				17,4
Afskrivning (over antal år)	Ingen	10-50 år	5-20 år	3-10 år	Ingen	max. 10 år	

*) Den anførte "reserve ved evt. opskrivning" omfatter både reserve for "grunde" og "bygninger".

Note 5, Langfristede tilgodehavender af aktiver og ejerandele

Langfristede tilgodehavender vedr. aktier, ejerandele og andelsbeviser (kr. 1.000)	2016			2015
	Ejerandel i %	Indre værdi	Kommunal andel	Kommunal andel
Kommunernes Pensionsforsikring *	0,88		9	9
KOMBIT A/S (Kommune Holding A/S (KMD)) **			47	47
Indskudsbeviser, andelsboligforeninger			449	449
Destination Bornholm ApS			55	55
Fonden Bornholms Lakseklækkeri (konkurs)	100		0	300
Fonden Bornholms Musikhus	100		300	300
Østkraft Net A/S ***	100	710.236	710.236	712.389
Rønne Havn A/S	99,99	125.224	125.219	110.749
Nexø Havn A/S	99,98	25.541	25.536	24.204
Andele i restprod. selskab ("ejer": BOFA)			25	25
Bornholms Forsyning A/S ***	100	1.171.679	1.171.679	1.166.368
Elite Bornholm ApS	3,7	135.000	5	5
I alt			2.033.559	2.014.900

*) Kommunernes Pensionsforsikringselskabs egenkapital (indre værdi) i henhold til selskabets regnskab for 2016: 3,6 mia. kr.
Kommunens andel af egenkapitalen (7/800) udgør 31 mio. kr.
Grundet udbyttebegrænsning i virksomhedens vedtægter er den reelle værdi af kommunens aktiepost alene 8.820 kr.

**) Værdien af den kommunale andel er fastsat til størrelsen af de tidligere kommuners indskudsbetrag.

***) De anførte indre værdier er fra selskabernes regnskaber for 2015. I 2016 fusionerede Østkraft Holding A/S og Bornholms Forsyning A/S. De 2 selskaber fortsætter deres aktiviteter under Bornholms Energi og Forsyning Holding A/S.

Beregnete tab på tilgodehavender (kr. 1.000)	Status (nominel)	Forventet tab	Balanceværdi (nedskrevet)
Udlån til beboerindskud	17.388	-2.608	14.780
Andre langfristede udlån og tilgodehavender	52.521	-8.126	44.395
I alt	69.909	-10.734	59.175

Landsbyggefonden skal i henhold til "budget og regnskabssystem for kommuner" ikke værdiansættes i balancen. Indskuddet udgør 96,2 mio. kr. ultimo 2016.

Note 6, Finansieringsoversigt

Finansieringsoversigt (mio. kr.)	
Likvide beholdninger primo (inkl. værdipapirer)	78,9
Tilgang af likvide aktiver:	
+ Årets resultat	102,9
+Lånoptagelse	27,4
- Kursregulering investeringsbeviser	-0,4
- Øvrige finansforskydninger	-3,4
Anvendelse af likvide aktiver:	
- Afdrag på lån	-28,8
Likvide beholdninger ultimo (inkl. værdipapirer)	176,6

Note 7, Udvikling i egenkapitalen

Udvikling i egenkapitalen (mio. kr.)	
Egenkapital, 01.01.2016	2.230,6
+/- udvikling i modposter til takstfinansierede aktiver	-3,1
+/- udvikling i modposter til skattefinansierede aktiver	-47,6
+/- udvikling i modposter til reserve for opskrivning samt donationer	0,2
+/- udvikling på balancekontoen, inkl. primokorrekationer :	
+ resultat iflg. regnskabsopgørelsen	102,9
- regulering vedr. BOFA`s finansielle resultat	-10,3
+ regulering af værdier, Bornholms Forsyning, Østkraft, Rønne og Nexø Havn m.fl.	18,7
- forskydning i pensionsforpligtelsen, tjenestemænd	-77,6
+ forskydning i hensatte forpligtelser	13,6
+ klimatilpasningsprojekter, udført for Bornholms Forsyning A/S	2,1
- kursregulering af beviser i investeringsforeninger	-0,4
- afskrivning af restancer	-2,3
+ kursregulering af gæld (indeksregulering, afdragsbidrag, ydelsesstøtte)	1,1
- Primokorrekationer	-0,1
- øvrige reguleringer af kort- og langfristede tilgodehavender/gæld m.m.	-0,4
Årets bevægelser på den finansielle balancekonto i alt	47,3
Egenkapital 31.12.2016	2.227,3

Note 8, Langfristet gæld

Langfristet gæld (mio. kr.)	2015	2016
Ældreboliger	387,2	374,3
Finansielt leasede aktiver	20,9	21,8
Øvrig gæld	257,5	266,8
I alt	665,7	662,9

Al gæld er optaget i danske kroner.

Konvertering af lån:

Der er ikke foretaget konverteringer i 2016.

Note 9, Forsyningsvirksomheder

I 2008 blev Bornholms Forsyning udskilt fra Bornholms Regionskommune i forbindelse med etableringen af Aktieselskabet Bornholms Forsyning. I den forbindelse blev der udstedt et gældsbevis på det økonomiske mellemværende i forbindelse med udskillelsen, med Bornholms Forsyning A/S som debitor. Gælden afvikles over 10 år og restgæld pr. 31.12.2016: 3,4 mio. kr.

I 2016 blev Bornholms Forsyning A/S og Øskraft Holding A/S fusioneret i forbindelse med etableringen af Bornholms Energi og Forsyning Holding A/S. I forbindelse med fusionen overtog Bornholms Energi og Forsyning Holding A/S ovennævnte gæld.

Siden 2014 er der iværksat flere klimainvesterings projekter på Bornholm på vegne af Bornholms Forsyning A/S. I den forbindelse har Regionskommunen pr. 31.12.2016 foretaget et samlet udlæg på 12,5 mio. kr.

Forsyningsvirksomhederne skal over en periode økonomisk hvile i sig selv, og det enkelte års overskud eller underskud opsamles på en særlig konto i den finansielle status.

Udviklingen i "resultat" og "mellemværende" i perioden 2012 - 2016 fremgår af følgende tabel:

(mio. kr.)	Resultat (+ = overskud)					Mellemværende				
	2012	2013	2014	2015	2016	2012	2013	2014	2015	2016
BOFA	5,2	9,6	10,3	7,9	10,5	40,9	31,3	21,0	13,1	2,5

Samlet mellemværende (mio. kr.):	
Bornholms Energi og Forsyning Holding A/S	3,4
Klimainvesteringer*	12,5
BOFA	2,5
I alt	18,4

*) Der er optaget et lån i 2016 med en restgæld pr. 31.12.2016 på tilsvarende beløb. Bornholms Energi og Forsyning A/S betaler ydelserne på lånet.

Note 10, Kautions- og garantiforpligtelser samt eventualrettigheder

	2016	2015
Almindelige kautions- og garantiforpligtelser (mio. kr.)		
Rønne Varme	84,5	95,2
Østkraft *	262,9	196,7
Musikhuzet	0,9	0,9
Rønne Havn	1,1	2,1
Bornholms Varme A/S **	605,8	491,5
Nexø Havn	4,8	5,4
Bornholms Museum	2,1	2,1
Bright Park	0,6	0,7
Idrætsformål	4,0	3,8
Bornholms Folkehøjskole	0,8	0,9
Bornholms Efterskole	1,8	-
Private vandværker	3,4	-
OK Fjernvarme ApS	3,5	-
Udbetaling Danmark ***	900,4	704,5
17 private boligindskudslån m/Regionskommunegaranti	0,3	0,3
I alt	1.876,9	1503,9
Garanti for statslån og regaranti for lån til boligbyggeri	23,3	24,0
Anden kommunal garanti for lån til bolig- og institutionsbyggeri	102,6	90,0
I alt	125,9	114,0
Almindelige kautions- og garantiforpligtelser i alt	2.002,8	1.617,8
Andre eventualforpligtelser:		
Retssag omhandlende erstatning for krænkelse af ophavsret	0,3	1,5
Leasingforpligtelser, operationel leasing	1,1	2,8

*) Forøgelsen kan henføres til anlægsudgifter i forbindelse med ombygning af Øskrafts kedel og flisanlæg på Kraft-Varmeanlæg blok 6.

**) Stigningen i kautions- og garantiforpligtelsen for Bornholms Varme A/S i 2016, skyldes hovedsagelig finansiering af udgifter i forbindelse med etablering af fjernvarmeanlæg i Allinge, Sandvig, Sankaas og Tejn samt udbygning af varmekædet i Hasle og etablering af transmissionsledninger til Allinge og Klemensker.

***) Samtlige kommuner har stillet solidarisk garanti for lån med samlet restgæld på 900,4 mio. kr. ydet til Udbetaling Danmark. Kommunens reelle andel af garantien, hvis man fordeler garantien på samtlige kommuner i forhold til indbyggertallet, udgør 6,2 mio. kr., hvilket er et mere retvisende beløb for kommunens hæftelse.

Eventualrettigheder (mio. kr.)	2016
Nedskrevne pantebreve (tilskud til svømmehal m.v.) på funktion 9.20	18,0
Indskud i Landsbyggefonden	96,2

Note 11, Omlægning og rentesikring m.v.

(mio. kr.)

SWAP-aftaler:

Modpart	Oprindelig hovedstol	Nom. Restgæld 31.12.2016	Markeds-værdi 31.12.2016	Udløbs dato	Rente-forhold	Valuta-forhold
Nordea	9,2	7,5	8,2	24.06.2019	Variabel til fast	DKK/DKK
Nordea	11,3	9,5	10,4	30.04.2037	Variabel til fast	DKK/DKK

Som led i sikring af indregnede og ikke indregnede transaktioner anvender kommunen sikringsinstrumenter som renteswaps.

Note 12, Nærtstående parter

Redegørelse for forretningsmæssige transaktioner/samhandel mellem kommunen og virksomheder, som kontrolleres af medlemmer af kommunalbestyrelsen eller direktionen:

Handel med nærtstående parter er sket på almindelige markedsvilkår i 2016.

Note 13, Hensatte forpligtelser og kommunens selvforsikringsordninger

Hensatte forpligtelser:

Kommunen har opgjort de hensatte forpligtelser vedrørende arbejdsskade og tjenestemænd m.v. i henhold til den fastlagte regnskabspraksis og indregnet ændringen fra 2015 til 2016 direkte på funktionen.

Selvforsikringsordninger:

Kommunen har valgt at være selvforsikret vedrørende nedenstående områder. Præmierne er fastsat som følger:

Arbejdsskade: Forventede udgifter på baggrund af afholdte udgifter i foregående år og forventninger til udgiftsudviklingen.

Tyveri: Præmien er sat i bero for at få nedbragt det akkumulerede overskud

Nedenfor er der redegjort for de enkelte forsikringsordningers over/underskud i forhold til "hvile i sig selv" princippet og det fastlagte bidrag

Selvforsikrings- område (kr. 1.000)	Primosaldo	Bidrag 2016	Forbrug 2016	Overskud (+) / underskud (-) akkumuleret
Arbejdsskade	3.199	3.238	3.108	3.329
Tyveri	630	0	0	630

Øvrige bemærkninger til regnskabet

Omkostningskalkulationer vedr. personlig og praktisk bistand

Kalkulationerne for taksterne er optrykt særskilt i specifikationer til årsberetningen.

Opgaver udført for andre myndigheder

Driften af hovedlandevejen for Vejdirektoratet.